

Bermō

Divini uerbi prece-

nis et p̄dicatoris. ac sacraꝝ l̄raz interpretis et
p̄fessoris subtilissimi sancti Vincentii con-
fessoris de valentia ordinis diui p̄dicatorū
sermones uberrimi de sanctis p̄ totius anni
circulum Incipiunt feliciter.

De sancto Andrea.

Dives est in omnes q̄ inuocat eum.
Habetur verbuꝝ istud originaliter ad Romanos. p. et recitatū est ita tim in ep̄la p̄sentis solē nitatis. Sicut festum et solēnitas hodierna tota est beati Andree apostoli. ita etiam et sermo noster. Et habebim⁹ bonas doctrinas et multas. nostra bona instructioꝝ et animariū saluatione. Salutef̄go Daria ⁊ c. Istud verbū scribis in ep̄stola hodierna de beato Andree. et dicit q̄ beat⁹ Andreas ē diues in omnes q̄ inuocat eum. et intus in corde vocat eum. Pro meliori declaratioꝝ hic declararo vna antiquā questionē q̄ fuit inter phos maxime stoycos et theologos. s. q̄ fuit illa p̄ q̄ homo ve repotest dici diues. Huic questioni fuit responsū tripliciter fin̄ tres opiniones. Prima fuit antiquorū phoz dicentī. q̄ diuitie artificiales faciūt hoīem diuitē. q̄ sunt moneta de auro vel de argento. que arte humana sunt inuenter et facte. q̄ a principio mundi nō erat moneta. sed gētes p̄mutabāt vnu pro alio et viuebant. sicut bladū. pyino vel oleo. et ecouero. lanā. p̄ carne. agrū. p̄ domo. et sic viuebant grosslo mō. Isto modo patriarcha Jacob emit agrū a filiis emor. c. agnis Ben. et cū. sed post ex arte. igenio et subtilitate hominū inuēta fuit moneta auri vel argēti. Id dicunt artificiales. Dixerūt gilli phi. q̄ h̄c multis pecunias est esse diuitē. Ratio. quia cum illis homo habet omnia abundanter. De cunctis obediūt omnia. Eccl's. t. Hed ista opinio est falsa. vt pbabo etiā p̄ regulaz philoso phie di. Ab extrinseco nō sit vera et absoluta denominatio. Verbi grā. de famelico habēte coram se mensam opulentam et plenā escis nisi comedat nō dī satiatuſ. quia ab extrinseco. Modo diuitie artificiales vbi p̄sistūt

in taxavel bursa. Ideo nō satiant. q̄ nō in trāt intus i corde vbi est fames. sed si possent comedī vel potari liquefacte tūc satient. Sed sicut epule nō satiant mēsam nec esuri entē nisi comedat. sic diuitie faciūt taxā vnl bursam quā implēt et faciūt diuitē nō hoīem quia ab extrinseco. Sic ergo nō dico p̄ trans dī p̄ rádio alterius. nec albus de albedine alterius. nec magn⁹ dī magnitudine. nec pulcer de pulcritudine alterius r̄c. Ecce r̄o clara. Et concordat scriptura dicens de quodā bo mine habēte pecunias. Est quasi diues cum nibil habeat. s. intra se. et est quasi paup̄ cū in multis diuitiis sit. Prouer. viii. Dateq̄ pri ma respōsō nō est vera. s. q̄ ex monera artificiali nō dī homo vere diues. Licet tamē mul ti bodie sunt isti⁹ opinionis. Alij aut̄ volentes corrigere primā opinionē. dixerūt q̄ diuitie naturales faciūt hominē vere diuitē. Diuitie naturales dicunt. quia non arte humana inuente sunt sed naturaliter fūit. vt bladū vinum. oleum. possessiones. et h̄mōi. dicitur q̄ iste diuitie faciūt hominē diuitē. Hed ista opinio etiā est falsa. nō solum p̄ theologiam. sed etiam p̄ regulā philosophie dicitur. q̄ nulla res naturalis simul in eodē inducit effect⁹ p̄trarios. quia nulla res simul calefacit et fr̄i gefacit. nulla res simul inducit sanitatem et infirmitatem. vel leticiam et tristiciam. Nō diuitie naturales causa sunt indigētie. ergo non sunt causa diuitiarum. quia effect⁹ sunt p̄trarij. Si em̄ habetis agrum. oportet h̄c animalia ad arandū. et stabulum p̄ animalib⁹. et paleas et annonā. Itē ingum. vomerem. aratum. semen. falce. incisores. horrea. molendinum. furnū r̄c. Ecce quot indigētias trahunt secum diuitie naturales. Id si habetis vineam. oportet etiā habere instrumenta. vasa. celaria. torcularia. famulos r̄c. Ecce quot indigētie. qui non habet vineā est liber. Itē si habetis gregē. necessario habebitis terram vbi pascat. pastores. cōsores. laues. lana. cardes r̄c. Si ḡnlla res naturalis ē simul causa p̄trarior. et diuitie naturales r̄c. ergo res naturales nō faciūt diuitē. Et concordat scriptura dīces. Et ē quasi paup̄ cum in multis diuitiis sit. s. naturalib⁹. Prouer. xiij. Contra istas opiniones nota quattuor rationes. Prima ē ista. Null⁹ debet dīcīr̄ dīs ideo q̄a tractat multis pecunias de quibus ipse nō est dīs ut famulus feneratoris. quia fenerator ē domin⁹ pecuniaz. Ita diuities de diuitiis arti-

De sancto Andrea apostolo

ficialibus sine naturalibus, non sunt domini, nec debet divites nominari, sed famuli et administratores, qd ipsi est dominus cui habet dare computum. **H**ic nos existimet homines ministros Christi et dispensatores. **i.** Cor. iiiij. **S**tulticia est dicere famulos sacerdotiorum divites. **A**sceta rō. **N**isi quod bastatus, i. ille qui portat insignia regalia, puta torque auream de perlis et preciosissimis ioculis, debet dici divites. **N**on. **R**atio, qd oia sunt regis sive domini sui. **H**ic et vobis qui habetis divinitas artificiales vel naturales commisit de cibis autem divinitatibus sive ioculis portare vestes ad portam palacij, s. vestes ad mortem, dans vobis psalario victimum et vestitum, et vos portatis omnes. **J**ob de Abraham. Erat autem Abraham divitesvalde. Gen. xiij. **H**ic dicitur hebrei. Erat autem Abraham granisvalde. Qui enim portat constale aurum argenti bastax et per abundat, et nibil lominus maius onus portat vel rex vel papa etc. **T**ertia rō. Nullus debet dici divites de illo in quo nihil habet, licet hoc videatur hoc. Divites cui sunt non tui sed mundi. **I** Thimo. vi. **A** nihil in eulim in hunc mundum, haec dubium quod nec auferre quod possumus. **H**inc Ambro. **N**on sunt que secum afferre non potest. Quod precepens Job postquam omnia perdidit ait Nullus egreditus suu de te. **I** Job. i. **P**atet per exemplum dominus canem sequente duos homines simul, sed in binio altero dimisso sequitur dominum suum, et tunc cognoscitur cui est canis. Ita non homo et mundus vadunt simul in societatem, et canis, s. divites sequuntur, et ignorant cui sunt sine sine divite, sed in recessu quoniam hoc per mortem recedit a mundo; divites sequuntur mundum et in ipso remanent, ergo ex divitis alterius nullus dicitur divites. **Q**uarta rō est. Nullus debet dici divites eo quod somniat bene magnas divinitates, quod somniat quod est papavero, sed quoniam excitat: inuenit se nudum in lecto, ita de isto mundo. **Q**uia sensus vita non est nisi somnium. **P**apa enim somniat quod est papa et quod dat beneficia, sed quando excitabit per mortem, et anima aperiet oculos: inueniet se solum etc. **I**de de rege etiam somniatur etc. **S**ed quoniam excitabis non inueniet coronam, et ex somnio nullus nisi inter stultos debet dici divites. **A**uctas. **D**ormierunt somnum suum: et nihil inuenierunt omnes viri divinitatibus in manibus suis. Non vocat eos divites: sed viros divitiarum. **T**ertia opinio vel prius sciencia certa dicitur, et videtur quod virtutes opera meritorum et sancta vita faciunt hominem divitem, s. humilitas, castitas etc. **R**ō, quod intrat in eos, humilitas enim non est in archa seu bursa

sed inter alia persistit, nec multiplicat indigentia immo diminuit. **I**de spiritu castitatis et liberalitatis, et sic de aliis. **P**atet ergo quod solum virtutes faciunt hominem vivere divitem in mundo et etiam in alio, quod quoniam homo moraliter portat illum thesauros. **E**t ista est vera opinio et determinatio questionis. **I**de Gregorius improbat per misericordias opinionibus percludendo dicit. Ergo fratres si vere divites esse cupitis: veras divites as amate. **H**oc vere divitie sunt quod nos virtutibus divites efficiunt, que mente satiat et secum oia portat: ut in eternum divites faciantur. **C**um ergo beatus Andreas fuerit virtuosus, et cum virtute moraliter et theologicali. **I**de eo dicit thema. **D**ives est in oculis qui inuocant eum. **D**e suis virtutibus dicuntur vobis aliquas de quibus poterimus recipere edificationem bonam per vita nostra, et dicuntur sex virtutes quas inueniuntur in eius gaudiis et in legendis sua.
Verba est sancta diligentia.
Asceta est prompta obedientia.
Tercia firma patientia.
Quarta fructuosa sapientia.
Quinta rigorosa penitentia.
Sexta virtuosa patientia.
Ecclisie beatus Andreas singulariter dicitur dives. Ideo dicit thema. **D**ives est in oculis qui inuocant eum etc. **D**ico primo quod beatus Andreas fuit dives propter singulariter virtutem que dicitur sancta diligentia, que est quoniam homo curat non solum de factis temporalibus, sed prius de spiritualibus, quod taliter debet fieri negotia temporalia ne dereliquerit spiritualia, ita fecit beatus Andreas. **D**icatur quoniam erat pauperrimus pescator ipse et frater suus beatus Petrus, babentes uxores et filios, et pescabant in mari galilee. **T**unc temporis beatus Jobannes exiliuit de deserto ubi stererat vigintiquaque annis in magna penitentia et austeritate vestitur de pilis camelorum, qui ex revelatione spiritus sancti predicabat dicens, quod **M**essias erat natus dicens. **D**ediuit vestrum stetit quoniam nesciit etc. **H**oc audiens beatus Andreas fecit se discipulum beati Johannis, ut patet Job. i, et secundum psalmum Jobannes ordinabat vitam suam. Faciebat enim tres partes de nocte, et tres de die. In prima parte, s. noctis orabat dicens. **E**x circa potentiam tuam et venire salutis facias nos. Deus virtutum conuerte nos, et ostende faciem tuam et salvi erimus. ps. lxxix. **A**scendit partem noctis expendebat in necessitate nature dormiendo. **T**erciam in labore pescando ut puiderer domini. **E**t nullus

Hermo

debet deserere uxore nec filios ut fuiat deo.
In prima aut hora diei ibat ad monem beii Johannis, et cum magna devotio audiebat, et post ibat ad prandium, deinde curabat de domo. Ira erat diligens quod tempalibus non dimittebat spumalia, nec ecouerso, sic facit multi. **D**aledicit quod tota cura ponit in rebus temporalibus. Nec optuit sacerdos illa non omittere. **M**atth. xxiij. **E**t ista diligentia Christus fecit sibi gram quod fuit per misericordiam eius. **C**um cum semel esset cum Johanne di. **O**pis quoniam ostendebat nobis messiam. **E**cce Iohannes. In brevi ostendebat vobis. Cum enim semel beatus Iohannes predicaret, Christus solus quod ad huc non habebat discipulos transiuit. **E**t spiritus sanctus reuelabat Iohanni quod ille erat messias. Tunc Iohannes cepit clamare alta voce. **E**cce agnus dei, ecce qui tollit peccatum mundi. **E**t digito ostendebat. Christus dissimulabat: singulis se non audire. Logitate quo cor Christus surrexit regnans eum videre. **E**t quoniam indei viderunt eum pauperes desperabant et etiam nunc expectant messiam revertendum in magno comitatur fastu. **A**liqui dixerunt. Nolumus hunc regnare super nos. **D**e omni illa multitudine non nisi duo. **S**ed Andreas, alius nesciit certe, sed opinatur quod sic Iohannes euangelista secuti sunt Christum, recepto operario a Johanne bap. dicentes quod volebant sequi messiam. **E**t placuit Iohanni dicenti. **N**on optet minui: illud aut crescere. **J**oh. iij. **E**t iuerunt post Christum. **E**t querens Christus ad eos dicit. Quid queritis? **R**espondebatur Andreas. Rabivbi habitas. **E**t Christus Venit vobis. Ecce quarta diligentia. **E**t fuit responsum verbum Christi dicentis post. **O**is qui petiit accipit regnum. **M**at. vii. **I**ste plus. **E**t quod beatissimus Andreas inuenit Christum non fuit pretetus, sed quasi uis fratrem suum Petrum, cui dicit. Inuenimus mel suum quod est Christus, et duxit eum ad Christum. **N**ota quod primo fuit discipulus Christi Andreas quam Petrus. **D**oraliter hic habebit exemplum: non implicare se in negotiis mundi nec in diuinitatis, quod false sunt, soli laborare per necessitate domus, et curare per spumalibus, querendo Christum, orando, audiendo missas, finiones regum, et non pretergari de sua salute, sed trahere alios ad Christum. **V**ir si sit deuotus dulciter trahat virorum deuotam siue ad deuotorem, et ecouerso, et sic de aliis. **D**e mandanis vnicuius de primo suo Eccli. xvij. **H**ec tertia virtus regum, propterea obediens, quod in Regno sustinet quoniam statim precepit implere. **I**stam habuit beatissimus Andreas, quod habebat prudenter domini et virorum redibat ad dominum et ad officium piscatoris. **E**t cum semel ipse et Petrus pescarent, Christus transiens glorificauit eis.

ris clamauit eis dices. Venite post me faci amicos fieri pescatores hominum. At illi continuo relictae retinuerunt nani secuti sunt eum. **M**at. iiiij. **E**cce propterea obediens. Dicit hic Gregorius. Nulla haec facere adhuc miracula viderant, nihil ab eo de proprio eterne retributio audi erat, et tamen adhuc dñi preceptum haec possidere videbant oblitii sunt. **V**enires tu, parvus dimiserunt. Dicit Gregorius. **V**atis dimittit quod nihil sibi retinuit. Multum reliquit quod quatuorlibet pax totum defecit. **I**n hac re potius pensandus est affectus quam celus, in illuminatores metis habuerunt in verbis Christi dicentis. **V**enire post me recte quo corda audientium trahuntur. **E**t quoniam aliquis dominus queritur dimittendo pompam, vanitatorem, et ruit humiliari, potest dicere predicatorum quod ceperunt delphinum. **I**ste de honorabilis domina regna, unde salmonem. **D**e ista materia dilata sicut tibi placuerit. **D**oraliter habemus hic exemplum obediendi preceptis dei: ne simus rebelles eis. **T**ercia virtus regum est firma pietatis, quod plures alii apostoli profidebat de Christo. **N**on in Regno ostendit, quoniam enim Christus fuit in deserto cum magna multitudine populi qui seculiter erat Christum nec haberet quod manducaret. Christus dicit Philippo. **U**nus enim panes erit manducetur hi Iohanna, vi. **R**espondit Philippus. **D**ucetor denario panes non sufficiunt eis ut rurisque modicum quod accipiat. **M**odicum profidebat adhuc Christus. **D**einde dicit apostolus. **V**os quid dicitis? **R**espondet. **E**t quod poterit tantos saturare panibus dominus erat desperatus nisi beatissimus Andreas qui dixit. **E**st puer unus hic qui habet quinq[ue] panes ordaceos et duos pisces, quos dicere vellet secundum Chrysostomum. **V**os domine potestis multiplicare. **I**ste habuit firmam pietatem. **I**ta fecit Christus ut dicitur Andreas. **D**oraliter instruimur hisce in omnibus necessitatibus et piculis nostris confidere in domino, et non quod deficit nobis pugno. **E**cce instrumentum Christi. **N**olite solliciti esse dicens regnum. **M**at. vi. **B**enedictus vir qui confidit in domino: et erit dominus fiducia eius. **H**iere. xvij. **Q**uarta virtus regum, que inuenitur est sapientia prouiosa, que est quoniam ex sapientia non solum seipsum, sed et alios dirigit et gubernat. **S**ic fecit beatissimus Andreas prouiam sapientiam. **D**icatur quoniam post Christi ascensionem et spissanci missione apostoli incepit predicare et discurrere per mundum. **B**eatissimus Andreas incepit proprio predicare in Iherusalem et prouertebat multos. **D**einde

De sancto Andrea apostolo

per totā iudeā, galyleā et samariaz. Deinde inīt ad greciā i ciuitatē achiae iuxta pceptū xpī. Eritis mibi testes i bierlm et in omni iudea et samaria tūsq ad ultimū terre. Act. i. Qn̄ ibi magni phī andiebat secreta fidei ab eo pdicari: admirabat̄ querēdo rōnem. Hed. b. An̄dreas faciebat pbatōes insolubiles. Ad praeticiā. qn̄ pdicabat qyn̄ de' erat. quē phī vocabat̄ pīnā cām. pīnū motorēc. Hed ille deus est tres psonē. pī. filius et spūlancus. phī h̄eum arguēdo dicebat. Essentie quidditatis multiplicatur fm multiplicatōem indiui duorum. Hed. b. Andreas ad pbatōez veritatis suscitauit mortuū d. Sic ut hoc quod ego pdico est ver. ita anima. corpus et vita sūt vnu in isto. Et statim mortuus suscitabatur viuus. Ecce pbatio. Idē quando pdicabat de xpī incarnationē passiōne: ne aliq̄s sibi credēs robediēs suspēdatur in furca inferni. Idez de sacramento altaris. Et sic gentes puerte bātur ad xpī. Ecce quō sua sapiētia erat fructuosa. Si dicatur. quō vn̄ homo poterat puertere tot infideles. q̄r mō cū sint tot predicātes: nullū puertū. Rūdeo ppter tria q̄ habebat singlariter. Primo. q̄r sua sapiētia erat euāgelicalis. q̄ illa tāgit cordaz puertit gentes. sed nostra est poeticalis. q̄ solum tāgit aures. Ideo xp̄s. Euntes i mundū vniuersum pdicate euangelium. nō dicit. Quidiu vel Virgiliū. Mar. vlt. H̄ecō habebat sapiētiam virtuale. quia sicut pdicabat ore sit seruabat ope. Nō sicut illi qui pdicāt humiliatē et sunt supbi. et sic de alijs. Predicāt em̄ vitā virtuosam. et ipsi seruant vitā viciosam. Hed apl̄us dicit. Nō em̄ audeo aliquid loq̄ eoz q̄ me nō efficit xp̄us. ad Rom. xv. Tercio sapientiā miraculosam in faciendo miracula. Hed mō miracula nostra sunt primū scādalizare. Ido nō solū nullū puertif. immo xp̄iani pdūt fidē ex malavita nostra. Cui⁹ vita despiciit: restat vt eius pdicatio ptemna. Hec Gregorius. Quinta virtē. penitētia rigorosa in suo corpe. Licit em̄ esset plenus spūlancro et nō posset peccare mortalit. vt dicunt sancti doctores. q̄ ex quo apostoli receperūt spūlancū: fuerūt ita in grā p̄firmati q̄ nō poterant mortaliter peccare. tamē affli gebat se rigorose. nō solū ppter se sed in exemplū aliorū. Dicāt miraculū de sene luxurioso puerlo vocato nicolao. p̄ quo ieūnauit tribus diebus nibil comedēs. Ostenditur hic difficulitas ad puertendū illos q̄ sunt assueti ad pec-

candū. q̄r p̄suetudo quasi i naturā p̄uertitur. Ido viere. xiiij. Si pōt ethiops mutare pel lēsuā et vos poteritis bñ facere cū didiceritis malūz. Moraliter instruimur q̄ nō ē de sperandū de misericordia dei q̄ p̄tūz bō sit pector. sed facere pñiam vt iste senex. Vñ dicit apl̄s. Dorificare mēbravz q̄ sunt sup̄ teratē. ad Col. iii. H̄errā virtē patiētia fr̄tua. q̄ postq̄ p̄uertit grecos: impator romanus Nero fecit magnā p̄secutiōem xp̄ianis. Discrevū p̄missariū suum in partib⁹ grecie i Achaya q̄ vocabat̄ Egeas. et idēs p̄l'm ad xp̄m p̄uersum. sciēs q̄ bea. Andreas cōuerterat ipsum: cepit eū. et volēs eū tenere dixit. Es tu Andreas qui p̄tra ordinatōem impatoris ausus es predicare nouā sectā et fallam. Rūdit Andreas. Nō est falsa: immo est vera. Egeas dixit. Revoca alsi cruce inercisiam tevēmḡ tuus. Rūdit Andreas. Si crucis patibulū expauescerē crucis gl̄iam nō predicare. Et Egeas. Et sic respōdes. fecit eū cuz fustib⁹ verberari. Et bea. Andreas in quoib⁹ bet ictu dicebat Ihs. Et p̄forabat̄. Et sagiones p̄debātym. et renouabat̄ p̄cepto egē int̄m p̄viginti homines fuerūt lassati et fessi. Finaliter Egeas dedit sñiam vt crucifigere tur. Et bea. Andreas gratanter acceptavit. Lūq̄ ducere ad cruce et videret eā a longe adorauit flexis genib⁹ dices. H̄alue crux q̄i corpe xp̄i dedicata es. et ex mēbris eius tanq̄ ex margaritis ornata. suscipe me discipulum ei⁹ qui pepēdit i te. O crux inenarrabilis. O crux inextimabilis. O crux q̄ p̄ totū mundū fulges. Nō me dimittas. s. errantē sicut ouez nō habentē pastorem. Habetis hic exemplū bonozādi crucem quādo p̄vias inueniturz. Et qn̄ fuit iuxta cruce denudavit sevt xp̄us et crucifixerūt eum p̄ transuersum vt plus penalizaret. Hed interim ipse pdicabat xp̄ianis p̄forāt̄ eos animas. et sic vixit duob⁹ diebus. Ecclia dicit. Hid uiriēs p̄debat in cruce p̄ xp̄i noie bea. Andreas docebat poplū. Et tol̄p̄lus p̄mot⁹ voluit occidere cōmissariū. sed bñs Andreas p̄hibuit. Dic q̄ qn̄ debuit mori apparuit sibi xp̄s ad ipsū de scēdes cū multitudine angeloz i tāta claritate q̄ p̄pls nō poterat respicere. Cui⁹ dixit xp̄s fm q̄ tāgit Ang. Uievenire mecum vel vis vñ dictā de istorē. Rūdit. Dñc yos noluitis vñ dictā devīris inimicis: quō ḡ reciperem ego. Et tradidit alam. Et visibilit̄ ascēdit in celū. In patiētia vñz possidebitis alias vñz.